

Zusters en broeders,

Het ritueel van aswoensdag maakt ons ervan bewust dat we mensen van aarde zijn. Als we ons hoofd buigen om getekend te worden met een kruisje van as, dan geven we daarmee te kennen dat we weet hebben van onze grenzen en dat we ons niet willen verbergen achter een masker van geveinsde volmaaktheid.

We zijn gewone mensen van vlees en bloed, beperkt en onmachtig soms, ook zondig...maar ook mensen met kansen, die vreugde kunnen vinden en liefde kunnen ervaren. We buigen ons hoofd, naar de aarde, de grondstof waaruit we gemaakt zijn. Gedenk mens dat je stof bent en tot stof zult wederkeren. Als kind vond ik dat het als een strenge veroordeling klinkt en daarom heb ik geleerd het zo te verstaan: gedenk mens dat je van aarde bent en dat kwetsbaarheid je toekomst is. En zo is het toch, je ervaart het soms bij oude mensen: bij hun wijsheid en rust komt ook je eigen hart tot rust.

Mensen zijn aardewerk, kwetsbaar en broos, maar juist daarom zo kostbaar en mooi. Zo is het met aardewerk: zoveel te brozer zoveel te meer respect het afdwingt en zorg het oproept. Aardewerk wordt bron van grootse gevoelens en tedere krachten. Zo is het ook als we getuige zijn van de dood. Haar mysterie opent de diepte van het bestaan. Al het goede en het mooie dat we ontvingen van hen die heengingen, krijgt blijvende waarde, ook al valt het afscheid zwaar.

De lezingen van aswoensdag brengen ons onze kwetsbaarheid opnieuw dichterbij. En bijzonder brengen ze ook kwetsbare medemensen in onze kring binnen. De profeet Jesaja roept ons op om aan hen extra aandacht te besteden. Aswoensdag gaat ook over het doen van gerechtigheid, zoals de hele vasten trouwens.

Kwetsbaarheid staat dus centraal in de liturgie van aswoensdag, zoals het centraal stond in het leven van Jezus. Hij heeft onze menselijke kwetsbaarheid ten diepste doorleefd. Ook zijn aardse leven was van aardewerk. Uiteindelijk bleek er niemand te zijn die er het respect voor opbracht die het verdiende. Zoals dat bij zovelen het geval is. van hen allen werd Jezus de lotgenoot. En wij allemaal kunnen slachtoffer worden van het gebrek aan respect vanwege medemensen. Dat gebeurt ook, allerlei wijze: op het persoonlijke vlak en in de samenleving. Houdt de politiek bijvoorbeeld voldoende rekening met de kwetsbaren onder ons? Het is een nuttige vraag om in deze verkiezings-campagne-tijd te stellen.

We hebben het moeilijk met onze kwetsbaarheid. Kwetsbaarheid is bedreigend. We vinden het maar oncomfortabel om van aardewerk te zijn. We bouwen een stoer uitziende façade om onze kwetsbaarheid heen. Heel creatief zijn we daar in. Jezus bespreekt in het evangelie sommige van deze vluchtelingen. Gerechtigheid beoefenen voor het oog van de mensen...om indruk te maken. Namelijk de indruk dat jij degene bent die zorg kunt uitdelen en zelf de zorg van anderen zou kunnen missen. Of bidden alsof je boven elke geloofstwijfel verheven bent! Of vasten als een prestatie waarop je prat kunt gaan en waardoor je jezelf graag als stoer en succesvol wil tonen. Het zijn allemaal pogingen om je gedroomde onvergankelijkheid – die natuurlijk pure fantasie is – toch te 'bewijzen'.

Op deze aswoensdag geeft de Heer Jezus ons een advies mee. In plaats van façades te bouwen, ga naar je binnenkamer! Met andere woorden: hou op met je gek- en grootdoenerij en kom tot jezelf, wees wie je bent: van aardewerk dus. Dit advies doet me denken aan de wijsheid van de woestijnmonniken die leerden dat je op je plek diende te blijven: in je cel in de woestijn. Vooral dan moet je dat doen als je juist heel veel zin had om weg te vluchten. Hoe vervelend saai het leven in de woestijn ook kon zijn, hoe routinematig en zonder enig hoogtepunt ook het monnikenleven er soms kon uitzien...toch loont het niet om weg te vluchten in een ander en 'meer verheven' leven. Je moet de dingen doen die nu eenmaal gedaan moeten worden. Je moet leven met de mensen die je nu eenmaal gegeven zijn: 'meer interessante mensen' zal je nergens

vinden. Het loont om je medemensen te accepteren, zoals het loont de opdracht die het leven voor jou in petto had te accepteren. Dat is de realiteit van de binnenkamer: daar is het leven wat het 'maar' is, daar ben je 'maar gewoon' wie je bent – ook met je falen – en daar ligt de echte uitdaging. Wie uit de binnenkamer wegvlucht, zal nergens rust vinden. In de binnenkamer verwelkomt je je kwetsbaarheid en met haar mag je samenleven als je zuster die zij is.

Er is een mooi verhaal van een monnik die vaak woede-uitbarstingen had. Hij vindt dat maar lastig voor zijn medebroeders en daarom besluit hij maar weg te gaan uit het klooster. Hij besluit dus alleen te gaan wonen. Misschien heeft het ook niet alleen met de medebroeders te maken maar ook de verlegenheid die hij telkens ervaart als hij weer eens is uitgevaren. Hij fantaseert wat zij medebroeders over hem denken: 'hij heeft zichzelf nog niet eens in handen...wat een zwakkeling!' De eerste tijd dat hij alleen woont, gaat het goed. Maar op een dag gaat hij water putten...hij draagt twee emmers die vastgehaakt zijn aan een juk dat hij op de schouders draagt. Bij het neerzetten van het juk vallen de emmers echter om...hij vult de emmers opnieuw, maar eveneens opnieuw met hetzelfde resultaat...en ook bij een derde poging gaan de emmers omver...het maakt hem furieus. Buiten zijn zinnen wreekt hij zijn woede op het juk dat hij stuk slaat tegen de rots. Tot hij tot zichzelf komt en dan beseft dat hij ook in zijn eenzaamheid nog verslagen werd door de woede, die ook nu nog in hem opstak als een wervelwind...Hoe zal hij leren geduld te hebben met zichzelf en hoe zal hij leren te aanvaarden dat dingen soms niet zo lopen als hij het nu graag zou willen? Daar heeft de monnik mede-broeders voor nodig, die geduld met hem hebben en wie hij geduld met zichzelf kan leren. Hij beseft dat hij niet zonder de anderen kan. Hij bedenkt: "mijn woede zal er misschien altijd wel zijn, maar ook het geduld van medemensen zal er zijn zoals ook Gods geduld met mij er zal zijn zoals het mij wordt aangeboden door het geduld van de anderen". De monnik keert op zijn schreden terug, terug naar de binnenkamer dus, en het verhaal vertelt dat hij daar rust vindt.

De binnenkamer is niet de romantische plek waar men zich terugtrekt om zich ongestoord aan devotie en gebed te wijden. Neen, de binnenkamer is de plek waar we onze kwetsbaarheid beleven en dus ook ons falen, waar onze zondigheid zwaar kan wegen. Maar die binnenkamer is ook de plek waar de ontferming van medemensen te ervaren valt. Want ook onze zondigheid komen nooit uit onszelf alleen te boven, ook daar hebben we anderen voor nodig. Jezelf kun je niet vergeven, dat moeten anderen doen en dat moet God doen.

Vasten is je binnenkamer binnengaan. Dat is dus de plek van je leven zoals het is: de plek van je verplichtingen en taken, van je gevoelens van onmacht en verving, de plek van je falen...maar ook de plek van vriendschap en ontferming, de plek waar je het geduld van anderen ervaren mag en hun respect zoals je er het respect dat God voor je heeft mag ervaren. Het is de plek waar je niet groot hoeft te gaan, je moet er geen prestaties leveren om mee te tellen. Het is daarom ook de heerlijke plek van ontspanning en ont-haasting waar het hart rust kan vinden. Het is daarom ook de plek waar we de energie vinden om ook anderen het respect te bewijzen dat we zelf mogen ervaren en om ook anderen onze beste zorgen te besteden.

Aswoensdag is dus een uitnodiging. Zullen we er dan maar op ingaan?

Amen.

